

Efectes dels programes de treball a la presó a la reinserció laboral d'ex-presos

03/2015 - Sociologia. Aquest estudi analitza l'impacte dels tallers de formació per al treball oferts dins de centres penitenciaris de Catalunya en la reinserció laboral d'ex-presos. Els resultats indiquen que aquestes activitats, a més d'afavorir l'estabilitat emocional dels interns i l'ordre dins del centre penitenciari, contribueixen a oferir oportunitats d'inserció laboral, la qual cosa repercuteix en una menor reincidència en actes delictius. S'evidencia que l'acompanyament en el procés de transició cap a la llibertat és clau per assegurar el canvi de comportament.

La reincidència en els actes delictius és una preocupació important en les nostres societats. Quins factors contribueixen al distanciament de les conductes delictives? De fa temps, des de la criminologia s'ha posat èmfasi en la preparació del pres de cara a la seva inserció en el treball, entenent que la inserció laboral és bàsica per a una inserció social. D'aquí que des de les institucions penitenciàries es dediquin notables esforços en programes de formació professional i en programes de treball en tallers durant el temps de compliment de la condemna. Existeixen diversos estudis sobre els efectes d'aquests programes en termes de reincidència o de distanciaments del delicte, si bé la majoria d'aquests estudis encalla en les dificultats de fer un seguiment dels itineraris de les persones un cop obtinguda la llibertat definitiva.

L'estudi que es presenta és el primer realitzat a Espanya que mostra resultats d'inserció laboral de persones que han finalitzat la seva condemna. Analitza els itineraris laborals a partir de la informació de la seguretat social de totes les persones no estrangeres que abandonaren els centres penitenciaris de Catalunya entre els anys 2004 i 2007; i es fa per a cada persona des del dia de la seva llibertat definitiva, o la darrera si en tenia més d'una, fins el 30 de juny de 2010. L'univers objecte d'estudi està format per un total de 3.875 persones, de les quals s'ha tingut informació suficient per a 3.225, el 83,2%. L'estudi ha estat finançat pel Centre d'Estudis Jurídics i de Formació Especialitzada (CEFJE) i en col·laboració amb el Centre d'Iniciatives per a la Reinserció (CIRE), ambdós organismes del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. I ha comptat amb la col·laboració de la Direcció General de Barcelona de la Tresoreria General de la Seguretat Social; gràcies a aquesta col·laboració s'han pogut contrastar, sempre assegurant la més estricta confidencialitat, les trajectòries laborals dels ex presos amb posterioritat a la seva excarceració.

Els resultats obtinguts en l'estudi mostren que el treball en tallers a la presó, més enllà d'ajudar en l'estabilitat emocional dels interns i a l'ordre en els centres penitenciaris, contribueix a oferir oportunitats d'inserció laboral. Una menor incidència es destaca en la formació professional, segurament per la seva poca vinculació amb el mercat de treball. L'estudi constata que el 43,6% dels ex presos ha accedit a alguna activitat laboral posteriorment a la seva excarceració, aproximadament la meitat d'ells en feines de menys de 3 mesos. Diversos altres indicadors mostren que la integració en el mercat laboral per a aquest col·lectiu tendeix a ser dèbil, la qual cosa confirma la seva vulnerabilitat.

En aquest sentit l'estudi conclou que el procés de transició de la presó a la situació de llibertat és clau per al futur dels ex presos. De cara a assegurar un distanciament de la vida delictiva és important intervenir no només durant l'estada a la presó, sinó també prestant atenció en els moments de transició, previs a l'excarceració, i en els primers temps de vida en llibertat; la qual cosa implica la col·laboració de les institucions penitenciàries amb altres, com els serveis socials locals.

Imatge superior esquerra: Taller en un centre penitenciari.

Ramon Alós

Departament de Sociologia

Alós, Ramon; Jódar, Pere; Esteban, Fernando; Miguélez, Fausto. [Effects of prison work programmes on the employability of ex-prisoners](#). European Journal of Criminology. 2015, vol. 12, num. 1, p. 35-50. doi: 10.1177/1477370814538776.